

La pel·lícula de la història Amb l'Església hem topat

Francesc M. Rotger

Poca cosa seria de la història de l'art i de la literatura, en general, sense el fet religiós. No tan sols perquè moltes creacions són de temàtica religiosa o perquè varen ser encarregades per confraries, convents o capítols (fins i tot la capella de Barceló a la Seu, avui dia), sinó perquè, també, moltes novel·les, pel·lícules, obres de teatre, han estat concebudes com a crítiques a les seves doctrines. Millor dit: a una manera tancada, intolerant i inflexible d'entendre'n les doctrines. És curiós que hagi fet tanta fortuna, en espanyol, aquesta expressió de "con la Iglesia hemos topado", quan l'original (al *Quixot*) diu literalment "con la iglesia hemos dado", és a dir, simplement, que l'Enginyós Cavaller i el seu escuder s'han trobat l'edifici del temple parroquial. En català, 'topar' serveix per a totes dues accepcions.

Unes quantes pel·lícules, amb estrena recent a la nostra cartellera, representen noves aproximacions a les postures més intransigents de l'Església Catòlica, sobretot en el passat. A la fi s'ha portat a la pantalla la vida del genial Domínikos Theotokópoulos, *El Greco*, i el director Yannis Smaragdis ha volgut donar-li al pintor com a antagonista el capellà Niño de Guevara, al qual retracta com a Gran Inquisidor. És ben cert que *El Greco* tingué greus problemes amb canonges i rectors, no tan sols per qüestions de doctrina, sinó perquè se'n servien per no pagar-li els encàrrecs. Resulta patètic, ara, pensar que *L'enterrament del senyor d'Orgaz* (un dels atractius

turístics més memorables de Toledo) li costàs al pintor grec disgustos innumerables perquè no hi havia manera que li abonassin la factura.

La nova adaptació a la pantalla de *Brideshead Revisited* (*Retorno a Brideshead*, francament fluixa) també insisteix en la postura integrista de l'aristocràtica família que, a la primera meitat del segle XX, habita aquesta mansió, arduosament catòlica, en un país de majoria anglicana. Ja no parlem de *Camino*, més que interessant treball de Javier Fesser, inspirat en fets reals i recents, i molt crític amb l'Opus Dei, justament un dels sectors més conservadors del catolicisme contemporani. Clar que la Guerra Civil va ser un moment especialment significatiu en aquest sentit, ja que l'Església Catòlica, amb comptades excepcions (sobretot els capellans bascs, en general nacionalistes), va prendre partit pels insurrectes contra la República i, fins i tot, es va allunyar considerablement de les postures pacifistes de l'Evangeli; mentre que molts dels republicans, en identificar el catolicisme amb els poders tradicionals (com, en efecte, havia estat al llarg dels segles), el varen considerar automàticament com a enemic, amb l'assassinat massiu de capellans i de monges. La identificació de l'Església amb el feixisme queda patent a *Los girasoles ciegos*, sobre la novel·la d'Alberto Méndez, en el seminarista-soldat. Ben al contrari, a *La buena nueva*, d'Helena Tabernero, Unax Ugalde encarna un d'aquells religiosos (reals) que va fer costat als perdedors. ■

